

ROTTERDAMSCHER COURANT.

De Abonnementsprijs is f 24 's jaars of f 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Bakke Nummers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . . f 1.—
Iedere regel meer 0.20
Andere Advertentien per regel 0.20
Grootte letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Twee voorstellen der Regering werden den 12den Mei verworpen. Het eene, strekkende tot verlenging van den diensttijd der miliciens van de ligting van 1854, door de Tweede Kamer, — het andere, betreffende de herziening van ons tarief, door de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Tegen het eerste werden bezwaren aangevoerd, ontleend zoowel aan de Grondwet als aan den aard der tegenwoordige tijdsomstandigheden. Die bezwaren wegen ook bij ons zeer zwaar. Vijf jaren na den dag, waarop hij in dienst werd gesteld, heeft de milicien recht op ontslag: op dien tijd, en op geen anderen, behoort hij zijn ontslag te ontvangen. Nu weten wij wel, dat in verband met de nog steeds bestaande wet van 1817 een dergelijke wijze van handelen hoogst moeilijk, zoo al uitvoerlijk zou wezen; maar dat neemt niet weg, dat wanneer het de vraag geldt, of men de zeer buitengewone bepaling van art. 182 der Grondwet in toepassing zal brengen, men wel degelijk behoort te letten op den tijd, waarop de milicien volgens diezelfde Grondwet behoort te zijn ontslagen. De tijd, waarop het bekeken van ontslag, het paspoort, aan de militairen wordt uitgereikt, moge nu gemakshalve door de administratie op 15 Mei bepaald zijn, de keuze van dien datum steunt op geenerlei bepaling van Grondwet of militiewet. Het bestaan der gewoonte, om op den 15den Mei te pasporteren, ontkenen, misbilliken wij zelfs niet, omdat wij nog steeds onder een halfslachtige, slechte regeling der geheele zaak zuchten; maar dat neemt niet weg, dat die gewoonte strijdt met de letterlijke bepaling der Grondwet, en daarom is een onwettigheid. En die onwettigheid, wij zijn het met den heer *Duymaer van Twist* volkomen eens, mag niet strekken ten nadeele der miliciens, in zoover deze zich daardoor tot nieuwe dienstverplichting zouden oproepen zien, terwijl de tijd reeds verstreken was, waarop zij een stellig recht op ontslag hadden.

Met de appreciatie der buitengewone omstandigheden, waarin wij verkeeren, zooals die door de Heeren van *Twist* en *Betz* en in de zitting van 11 Mei door den heer *Gevers Deymoot* werd uitgesproken, kunnen wij ons geheel vereenigen. De oorlogsvlam — wij gebruiken het beeld, dat bij de Ministers en de Kamer tot de bijzonder geliefkoosde schijnt te behooren — de oorlogsvlam kan zich tot aan onze grenzen doen gevoelen. „haar verzengende gloed kan tot ons overslaan.” Wij ontkenen het niet, en zien in den toestand van Europa aanleiding tot het nemen van buitengewone maatregelen zooals den 11den Mei door de overgrote meerderheid der Tweede Kamer werden goedgekeurd. Was naar onze opvatting het voorgestelde in dienst houden der ligting van 1854 niet met de Grondwet in strijd geweest, wij zouden weinig bezwaar gehad hebben tegen het aan de Regering verleenen der door haar verlangde faculteit, in de vaste hoop, dat zij van die faculteit geen gebruik zou behoeven te maken, en in de niet minder vaste overtuiging, dat zij buiten gebiedende noodzakelijkheid daartoe niet zou overgaan. In het algemeen bestaat omtrent de beteekenis der tijdsomstandigheden voor Nederland tusschen de Regering en de Tweede Kamer geen verschil. De houding der Kamer zou alleen misschien iets kalmer, iets geruster kunnen genoemd worden dan die der Regering. Die daarentegen meer zucht voor het wel toegeruste en eerbiedwekkende verraadt. Wij hebben reeds in een vorig artikel gezegd, op welke wijze wij het verdrag met het wel toegeruste enz. wenschen overgebracht te zien; en hetgeen in de zittingen van 11 en 12 Mei in de Tweede Kamer werd gesproken en besloten, bevestigt ons in de hoop, dat wij, terwijl wij op alle wijzen en in alle gevallen trachten den vrede te behouden, erin slagen zullen de houding aan te nemen en te bewaren, zooals die den 6den Mei als de voor Nederland meest wenschelijke door den Minister van Buitenlandsche Zaken werd geschilderd.

De Eerste Kamer heeft tot ons leedwezen het gewijzigd tarief verworpen. Wij kunnen ons voorstellen, dat bij de behandeling van een onderwerp als dit bij de Tweede Kamer, gemoedelijke voorstanders van maatigheid in vooruitgang, het bezwaar der ontijdigheid opperen. Wij kunnen ons voorstellen, dat vele leden der Tweede Kamer uit volle overtuiging betwijfelden,

of de herziening van het tarief reeds nu noodig was, en of de Minister niet beter had gedaan, met de zaak voorloopig te laten zoo als zij was. Maar nu de zaak aan Regering en Vertegenwoordiging zoóveel tijd en moeite had gekost; nu een zóó groote meerderheid der Tweede Kamer het ontwerp had goedgekeurd; nu de kunstmatige beweging, tegen deze nieuwe schrede op het gebied van den vrijen handel zich nog slechts in enkele wegstervende toonen lucht gaf — nu hadden wij ons niet voorgesteld, dat de Eerste Kamer aan het ontwerp haar bekrachtiging zou weigeren. Bovenal hadden wij het niet verwacht na de uitstekende redevoering van den Minister van Financiën, die zoozeer in staat was, de schijngronden, tegen het ontwerp aangevoerd, te ontzenuwen. Want schijngronden waren het, nu eens ontleend aan de even-dikwijls beweerde als op afdoende wijze weerlegde behoefte van verschillende takken onzer nijverheid aan bescherming, — dan weer rustende op de aller-zonderlingste bewering, dat als consumenten voornamelijk zij moeten beschouwd worden, die in fabrieken arbeiden; schijngronden, hier in kunstig verband gebracht met de tijdsomstandigheden en de daaruit voortvloeiende verhooging der Hoofdstukken Oorlog en Marine, ginds zich bepalende tot een zinledige declamatie tegen de wetenschap der Staatshuishoudkunde.

Wanneer de Regering geene herziening van het tarief had voorgesteld, dan voorzeker bestond daarom nog geen reden, haar van illiberaliteit te beschuldigen; want reeds nu is de zin onzer handelswetgeving vrijgevig. Maar nu de quaestie eenmaal opgeworpen en aan het oordeel der Vertegenwoordiging onderworpen is, nu door de Regering en door de Tweede Kamer aan het ontwerp zooveel tijd, zooveel moeite is besteed, nu blijkt het wel zonneklaar, dat de Eerste Kamer van gematigden, maar gestadigen vooruitgang op den eenmaal ingeslagen goeden weg niet wil weten. Wat die Kamer, die in 1853 en volgende jaren in zoo geheel anderen geest sprak en handelde, en toen de Regering tot vooruitgang aanspoorde, heeft kunnen bewegen, *thans* een votum als dat over het tarief uit te brengen, is voor ons verborgen. Misschien zijn het de jammerklagen van fabriekanten, tot de juiste waardeering van welke de Heer van *Rijckevorsel* eene aardige bijdrage leverde; misschien ook hebben de lijvige hoekdeelen met adressen enz., door den heer *Petrus Regout* in het licht gegeven, dit wonderwerk tot stand gebracht. Voorstanders van den vrijen handel beweren alle leden te zijn, die tegen het tarief hunne stem hebben uitgebragt; zoover zijn wij ten minste gekomen, dat niemand de bescherming als zodanig verdedigt. Wie echter weten wil, welke huismiddelen en uitvlugten den protectionisten dienste staan tegenover den gemoedlijken voorstander van den vrijen handel. Leze de redevoeringen, onlangs in de Eerste Kamer uitgesproken. En zij, die met ons meenen, dat vrijheid ook voor handel en nijverheid een wenschelijke zaak is; zij, die met ons willen, dat Nederland zich onthoude van het dingen naar de „eer om de liberaalste der liberalen te zijn”, en die het evenmin de roeping van Nederland achten, naar den roem van modelstaat des vrijen handels te streven, — maar die deze verworpen voordragt goedkeurden in het belang van Nederland en zijn inwoners, en in zooverre dus ook in het belang van zijn goeden naam — zij zullen met onverdeeld genoegen de schoone rede lezen van den Minister van Financiën. Moge een kleine meerderheid ook teweeggebracht hebben, dat het lofwaardig werk, met zooveel moeite tot stand gebracht, doelloos wezen zal en onnut — zoolang Nederland een Minister van Financiën heeft als den heer van *Bosse*, vlei die kleine meerderheid zich niet, dat zij de Regering van de tot hertoe, en ook in het ontwerp-tarief gehuldigde beginselen, zal kunnen afbrengen.

Ten spijt van hen, die niets zoozeer schijnen te vreezen als „uitbundigen lof,” in buitenlandsche dagbladen aan ons vaderland „toegezwaaid,” en die beweren, dat het buitenland ons „uitlacht” enz., zal de stemming der Eerste Kamer niet bij mazte zijn, ons den eenmaal, en terecht, verworven roem van vrijgevigheid op het gebied van handel en nijverheid te doen verliezen. En als nu eenmaal dat buitenland zich toch waarlijk aan „uitlachen” schuldig maakt — wij weten niet, of die hilariteit niet de tegenstanders van den vrijen handel zal gelden. Wij zouden zelfs vreezen, dat zij, eenmaal in dien zin opgewekt, tot onze eigene nakomelingschap zou kunnen overslaan, telkens wanneer die nakomelingschap haar aandacht

wijdt aan de behandeling en verwerping van het ontwerp-tarief door de Eerste Kamer der Staten-Generaal in Mei 1859.

KOLONIEN. BATAVIA den 26 Maart. (Per Overlandpost.)

In den avond van den 14 dezer ontving Z. Exc. de Gouverneur Generaal een telegrafisch berigt van den vice-president van den Raad van Ned. Indië, commissaris voor Celebes en onderhoorigheden, gedagteekend van de reede van Badjoa den 7 dezer en meldende dat Boni den 28 februarij genomen en verbrand was; dat men aan onze zijde slechts 15 dooden en gekwetsten, waaronder geen officier, telde, en dat de vijand overal met zwaar verlies verjaagd en niet meer gezien was.

Deze door onze dappere krijgsmagt behaalde roemrijke zege werd des morgens van den 15den door een saluut van de citadel van Weltevreden alhier begroet en den volke bekend gemaakt.

Door de Javasche Courant worden in haar N^o van 23 dezer de volgende bijzonderheden medegedeeld omtrent de operatien tegen Boni en de inname der hoofdplaats van dat Rijk.

Aanvankelijk was bepaald dat op den 25 februarij tegen die hoofdplaats zou worden opgerukt; aanhoudende slagregens maakten echter het toch reeds moeilijk terrein geheel onbruikbaar. Op den 28sten daaraanvolgende waren evenwel weder en terrein in die mate verbeterd, dat eene snelle beweging tegen de hoofdplaats uitvoerlijk en doeltreffend geacht werd, waartoe de troepen dan ook zoo ligt mogelijk wierden uitgerust. De weg naar de hoofdplaats werd gekozen, langs het terrein, waar de verkenning op den 16 februarij had plaats gehad, ook omdat aldaar op den linkerflank eene groote opene vlakte was en de vijand ons vermoedelijk in die rigting niet verwachtte. Wel was het doortrekken van de maaisvelden zeer bezwarend, vooral voor de kavalerie en artillerie, doch onoverkomelijk waren die bezwaren niet, terwijl de hoogte der struiken niet verhinderde dat de kommandant het gezigt op de daarin opgestelde troepen behield. Deze onttrekking van den vijand gelukte volkomen. Wel ontmoette men een hevigen tegenstand van achter opgeworpene traversen en in boomen verborgene vijanden en toegesnelde ruiterscharen, doch de elders opgestelde hoofdmagt der Bonieren was door onze beweging zoodanig verrast, dat zij niet bij magte was om op het juiste oogenblik in haar geheel aan den strijd deel te nemen. Dit bleek ten duidelijkste bij het deboucheren in de vóór Boni geleene vlakte, waar aanhoudend talrijke afrommen ruitery en voetvolk langs den grooten weg aanrukten en stelling namen op onzen rechterflank.

De krachtige houding onzer troepen, en ook het vuur onzer artillerie, waarvan zoowel de kartes- als kogelschoten voortreffelijk werkten, deden echter den vijand wankelen en weldra op alle punten op de vlugt slaan in de rigting van de hoofdstad.

Het was toen ongeveer 11½ ure en, daar de vlakte van vijanden gezuiverd was, werd onverwijld tot den aanval op de hoofdplaats overgegaan.

In de veronderstelling, dat deze goed versterkt was en door een beduidend aantal troepen zoude verdedigd worden, werden verkenning en aanval daarnaar geregeld. Echter bleek het al ras dat de schrik de bevolking had doen vlugten, zoodat de hoofdplaats bij de nadering onzer troepen niet verder verdedigd werd, terwijl ook de Koningin met de rijksgrouten die plaats reeds verlaten had.

Alsnu werden hoofdplaats en aangrenzende kampings verbrand.

In den namiddag werd digt onder Boni het bivouac betrokken, ten einde den vijand de gelegenheid te geven tot onderhandelen, maar tevens om zelfs den schijn te vermijden, dat de onzen hem in den nacht in het open veld zouden duchten.

Hij heeft evenwel noch toenadering noch aanval van zijne zijde plaats gehad, en daar de wijze, waarop de troepen voor dezen togt uitgerust waren, geene lange afwezigheid van het hoofdkwartier wenschelijk maakte en ook geen nut werd gezien in het behoud van de stelling, bij het vernietigde Boni, werd de terugmarsch naar Badjoa aangenomen, na alvorens nog eene verkenning door de geheele omstreek en in de vlakte gedaan te hebben, zonder iets meer van den vijand te hebben gezien.

Op de terugmarsch werden de kampings tusschen Boni en Badjoa, uit welke onze troepen vroeger waren bestookt, in de asch gelegd, zoodat Boni met regt kan gezegd worden eene gevoelige tuchtiging te hebben ondergaan.

Aan onze zijde bekwamen wij slechts een vijftiental dooden en gekwetsten; de verliezen van den vijand moeten daarentegen beduidend grooter geweest zijn.

Op den 7 maart rukte eene kolonne onder bevel van den luitenant-kolonel Brunsveld van Hulden naar de Pantjola-rivier, waar men eenige nog door den vijand bezette kampings had aangetroffen. De zware rook, welke men bij het afzenden der laatste berigten in die rigting zag opgaan, deed veronderstellen, dat het doel der zending van die kolonne ook reeds was bereikt.

Het beëindigen der versterkingswerken te Badjoa, waaraan met kracht voortgearbeid werd, hield overigens de expeditionaire magt onledig.

In de Gouvernementslanden was de bevolking rustig en levert hierdoor eene groote tegenstelling met 1825, toen alles vlugte, de velden onbebouwd en de tuinen en erven ledig liet. De tot observatie in de Noorder districten geplaatste mobile kolonne, onder bevel van

den majoor Ardesch, heeft het voor haar gereed gemaakte kampement te Paser Tjamba na zeer vermoeijende marschen bereikt en onderzocht de omliggende landstreken, waar echter de meest gewenschte rust heerscht.

De berigten, welke uit het binnenland van Boni te Makassar zijn ontvangen, luiden, dat Boni niet in gebreke is gebleven zich tot tegenweer voor te bereiden en ook door het zenden van boodschappen allerwege heeft getracht deel te doen nemen aan den strijd, waaraan eene nationale kleur gegeven, en waarvoor elke onderlinge vete ter zijde gesteld werd; dat in het gevecht van den 19den februarij nabij Laona gesneuveld zouden zijn Daeng Pawalang, zoon van wijlen Aroe Mampoe, met ongeveer 50 der zijnen; dat zoowel in dezen strijd, als in andere gevechten worden gezegd gesneuveld te zijn Aroe Lampokov van Soping, Daeng Masésé benevens 9 prinses, neven der Koningin van Boni, met een groot aantal Bonieren, welk aantal in één treffen wordt opgegeven meer dan 200 dooden te hebben bedragen; dat bij gelegenheid van een dezer gevechten Datoe Sawito met den zoon der Koningin van Boni in gevaar moeten hebben verkeerd van in handen onzer troepen te vallen, toen Lapawawoi, zoon van Aroe Palakka hen daaruit verlostte; dat deze beschaamd gemaakt door de verdenking op zijnen vader rustende van de Nederlanders te zijn toegedaan, bij die gelegenheid zich door buitengewonen moed zoude hebben onderscheiden; dat de verwoesting door ons geschut aangerigt vreeselijk werd genoemd, als veroorzakende een verlies van 10 a 20 man bij elk schot; dat hierdoor het vertrouwen op eigene krachten begon te wankelen en plaats maakte voor vrees voor onze wapenen; dat de Koningin met hare hofhouding zich tot den 20 februarij binnen de hoofdplaats bevond, maar reisvaardig was om naar Pasempa terug te trekken; dat men tot hardnekkigen tegenstand besloten scheen, maar dat gebrek aan voedingsmiddelen zich begon te doen gevoelen.

Deze berigten vermelden voorts de opkomst binnen Boni van de volgende strijdkrachten: de wadjoreache Prins Padoeng Pongáé, met 5 vaandels, ieder 500 a 1000 man sterk; drie Vorsten van Loewoe met hunne troepen; Ambona Salenké met een groot aantal sopingers; Doeloeng Lamoeroe en Datoe Baringan te Batoé (Boni); Datoe Bengo, Aroe Tjakelam en Aroe Betjoé te Tjapeang Limáé (grens tusschen de Bonische landen en Malawa) bergregentschap der Noorder districten.

Wijders, dat na de verwonding van Ambona Salenké, Aroe Seenkang alle troepen van Soping heeft opgeroepen, om met de Rijks ornamenten ter hulpe van Boni te snellen.

De Vorst van Sanraboni heeft per brief zijne goede diensten aangeboden voor de expeditie tegen Boni. Eveneens is Datoe Baka, generaal der Vorstin van Tanette, in persoon bij den Gouverneur van Makassar verschenen om met betrekking tot de expeditie tegen Boni diens bevelen te verzoeken.

Voorts blijkt uit berigten van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden over de maand februarij: dat men in de afdelingen Makassar, Noorder-districten en Zuider-districten, bezig was padi te planten. In de afdeling Boele Comba en Bontain werd de padi reeds gesneden, doch de oogst zou waarschijnlijk niet zoo gunstig zijn als in het vorige jaar. De djagong en giersttuinen in de afdeling Saleijer zijn door gebrek aan regen mislukt. De bevolking wordt tot eene herplanting aangespoord. De bruggen en wegen hadden ten gevolge van zware regens vooral in de bergdistricten zeer geleden.

Volgens eene van Soerabaja ontvangen telegrafische dépêche, is de vice-president van den Raad van Ned. Indië, de heer de Perez, commissaris voor de zaken van Boni, den 14 dezer aan de cholera overleden. Het stoomschip Groningen heeft het lijk van den overledene te Soerabaja aangebragt.

Ten gevolge op vroegere berigten is men in staat gesteld de onderstaande bijzonderheden mede te deelen, nopens een togt tegen eenige kwaadwilligen in het Sintangsche (Wester-Afdeling van Borneo). Nadat een elftal moorden in de onmiddellijke nabijheid onzer vesting, den resident overtuigd hadden, dat de overnood der kwaadwilligen in geene deele was afgenomen, rukte hij den 15 februarij aan het hoofd eener kolonne, uit 4 officieren, 150 man en een groot aantal koelies bestaande, van Sintang op.

In vijf dagen kwam men in roeivaartuigen langs de Melawi-rivier te Soengi-pinang, van waar de togt over land werd voortgezet. Een officier en 25 man werden te Soengi-pinang achtergelaten. Een vijftigtal djaks, onder den assistent-resident van Sintang, diende om het terrein, dat te doorloopen was, zooveel mogelijk open te kappen, bruggen te slaan, enz. Op den eersten dag bereikte de kolonne, na eenen marsch van 11 uren, ongemoeid Soengi-Mau, den tweeden dag de djaksche kampong Ondouw, zonder vijandelijke ontmoetingen. Op het bivouac van den tweeden dag werd de kolonne echter uit de omliggende bosschen beschoten en bij het oprukken in den morgen van den derden dag, aanhoudend van de heuveltoppen, uit boomen, van achter struiken en andere bedekte plaatsen, door den vijand geharceleerd; randjoes waren in menigte op den weg geplant. Bij de kampong Klamboe hield de vijand stand; toen echter deze kampong door de voorhoede onder den 1sten luitenant Conrad bestormd werd, koos hij spoedig het hazenpad, waarna de kolonne stelling nam in de vijandelijke versterkte plaats en den vijand vervolgde. Des anderen daags rukte de kolonne verder voort. Vrees der gidsen deed de kolonne afdwalen, hetgeen haar zeer vermoeide. Tegen 1 ure nam zij eenige rust op eenen vrij steilen heuvel. De vijand begon haar op nieuw van een nabij gelegen heuvel te beschieten, van waar echter een gelukkige gewaaprop hem spoedig naar zijne versterkte woningen verdroef

